

Janina Piasecka

Ciągła praktyka pedagogiczna studentów geografii Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie

Wyższa Szkoła Pedagogiczna jest szkołą zawodową. Kształci przyszłych nauczycieli do różnych typów szkół. Przygotowanie do zawodu otrzymują studenci geografii przez wykłady i ćwiczenia z zakresu geografii, jej nauk pomocniczych, wykłady z metodyki nauczania geografii, metodyki krajoznawstwa, ćwiczenia pracowni pomocy naukowych oraz wykłady i ćwiczenia nauk pedagogicznych. Wykłady z metodyki nauczania geografii dają im teoretyczne wiadomości. Pracownia pomocy naukowych kształci w wykonywaniu prostych pomocy do nauczania geografii. Na ćwiczeniach z metodyki geografii opracowuje się praktycznie zagadnienia związane z nauczaniem geografii. Obejmują one zajęcia kameralne, hospitacje lekcji i prowadzenie lekcji.

Tematyka ćwiczeń kameralnych obejmuje:

1. Zapoznanie studentów z literaturą metodyczną, analizę polskich i zagranicznych metodyk geografii, monograficznych opracowań metodycznych oraz czasopism metodycznych.

2. Analizę podręczników szkolnych z okresu przedwojennego oraz dokładną analizę podręczników obecnie używanych w szkole.

3. Analizę programu nauczania, rozkład materiału nauczania roczny i miesięczny.

4. Konstrukcję konspektów lekcyjnych w zależności od typu lekcji i metody pracy (lekcja kombinowana, powtórzeniowa, praca z mapą itp.).

5. Zapoznanie studentów z pomocami naukowymi, ich konstrukcją i sposobem użycia na lekcji.

6. Omawianie błędów najczęściej spotykanych w nauczaniu geografii na podstawie literatury, własnego doświadczenia studentów i hospitacji lekcji.

7. Poznanie głównych zasad stosowania eksperymentu dydaktycznego. Praca prowadzona teoretycznie na podstawie literatury dla zachęcenia studentów do badań naukowych w przyszłej pracy pedagogicznej.

Osobny dział ćwiczeń stanowią hospitacje lekcji. Hospitacje te prowadzone są przede wszystkim w szkole ćwiczeń (I Liceum Ogólnokształcącym im. Bartłomieja Nowodworskiego) oraz w innych szkołach ogólnokształcących

i zawodowych, gdzie studenci obserwują lekcje doświadczonych nauczycieli geografii. Prócz tego studenci hospitują także lekcje swoich kolegów. Hospitacje dają materiał do dyskusji nad stosowanymi metodami, realizacją celów nauczania, wynikami nauczania itp. Tak przygotowani studenci odbywają następnie ciągłą praktykę pedagogiczną. Celem tej praktyki jest:

1. Wprowadzenie studentów w życie szkoły i poznanie środowiska szkolnego jako przyszłego warsztatu pracy.

2. Poznanie metod nauczania i wychowania, stosowanych w różnych szkołach.

3. Obserwacja hospitowanych lekcji różnych nauczycieli i wykorzystywanie ich doświadczeń pedagogicznych.

4. Praktyczne zastosowanie zdobytych podczas studiów wiadomości rzeczowych i metodycznych przez samodzielne prowadzenie lekcji.

5. Ukierunkowanie metod nauczania w przyszłej pracy nauczycielskiej.

Dla uczelni natomiast praktyka pedagogiczna jest kontrolą wyników nauczania tak poznawczych jak i dydaktycznych oraz skuteczności stosowanych kierunków i metod w pracy ze studentami. Czas trwania praktyki wynosi sześć tygodni. Dwa tygodnie na III roku w semestrze drugim w miesiącach lutym — marcu i cztery tygodnie na IV roku w semestrze pierwszym w miesiącach wrześniu — październiku.

Praktyka pedagogiczna obejmuje swym zasięgiem szkoły trzech województw: krakowskiego, rzeszowskiego i kieleckiego. Głównie jednak odbywa się ona w szkołach krakowskich (III, VI, VII, VIII, IX i X licea ogólnokształcące oraz w szkołach podstawowych nr 2, 4, 7, 36). Ponadto wyjeżdżają studenci na praktykę do Bochni, Krynicy, Nowego Sącza, Tarnowa, Wadowic, Zakopanego, Żywca, Radomia, Jasła, Rzeszowa i in. Przy rozdziale praktyk bierze się pod uwagę życzenia studentów oraz zgodę nauczyciela prowadzącego w szkole praktykę. Zwykle każdy student odbywa jedną praktykę w szkole podstawowej, a drugą w szkole średniej.

Do danej szkoły przydziela się 2—3 praktykantów. Większej ilości studentów nie można dawać, gdyż wyjątkowo tylko nauczyciel geograf ma pełny etat ze swego przedmiotu. Często w jednej szkole uczy geografii dwóch, a nawet trzech geografów.

Przed praktyką zapoznają się studenci z wymaganiami związanymi ze sprawozdawczością (dzienniczki zajęć, protokoły hospitowanych lekcji, konспекty prowadzonych lekcji, ogólne sprawozdania z odbytej praktyki) oraz z instrukcją.

Pierwsza praktyka dwutygodniowa winna mieć następujący przebieg: Studenci zgłaszają się do dyrektora szkoły w przeddzień rozpoczęcia praktyki, zapoznają się z opiekunami i otrzymują plan zajęć na cały okres. Pierwszy tydzień praktyki przeznaczają się na hospitację lekcji w ilości 3 do 4 godzin lekcyjnych dziennie w klasach od V do X oraz zapoznanie się z pracą organizacyjno-pedagogiczną nauczyciela i szkoły z zajęciami pozalekcyjnymi, pracownią itp.

W drugim tygodniu student kontynuuje hospitowania lekcji w ilości 2 do 3 godzin dziennie, zapoznaje się z pracą samorządu klasowego oraz prowadzi samodzielnie 3 do 4 lekcji próbnych, na podstawie przygotowanych z nauczycielem-opiekunem konспекtów.

Studenci w czasie tej dwutygodniowej praktyki biorą udział jako obserwatorzy w zajęciach, jakie odbywają się w szkole, np. posiedzeniach Rady Pedagogicznej, zebraniach ZMS, Komitetu Rodzicielskiego.

Druga praktyka, ciągła, 4-tygodniowa ma nieco inny przebieg.

W pierwszym tygodniu student zapoznaje się z pracą wychowawcy klasowego, organizacją pracy wychowawczej na terenie klasy, z rozkładem materiału nauczania, z metodami pracy kierownika praktyki, pracownikami i biblioteką oraz hospituje 3—4 lekcje dziennie.

Począwszy od drugiego tygodnia student prowadzi zajęcia w wymiarze obowiązującym każdego nauczyciela z tym, że część lekcji hospituje, a część prowadzi samodzielnie. Z każdej hospitowanej lekcji student składa sprawozdanie w formie protokołu lekcyjnego. Do lekcji samodzielnie prowadzonej przygotowuje konspekt, który kontroluje i uzgadnia nauczyciel-opiekun praktyki.

W czasie całego okresu praktyk student bierze udział w zajęciach pozalekcyjnych, zebraniach Rady Pedagogicznej, Komitetu Rodzicielskiego itp. Studentom przed pójściem na praktykę podaje się także spis literatury metodycznej i rzeczowej potrzebnej do opracowania konspektów, biorąc pod uwagę przewidziany rozkład materiału naukowego w szkole. Podaną literaturę mają udostępnioną z księgozbioru Zakładu Geografii WSP. Natomiast Zakład Metodyki Geografii udostępnia studentom wszelkich pomocy naukowych potrzebnych do upogładowienia lekcji *). Nad przebiegiem praktyki ciąglej w szkole czuwa dyrektor szkoły, który:

1. sprawuje ogólną opiekę nad studentami odbywającymi ciągłą praktykę pedagogiczną w szkole i czuwa, aby opracowany przez nauczycieli — opiekunów praktyki i uzgodniony plan praktyk został w całości zrealizowany oraz aby hospitowane i prowadzone lekcje i zajęcia były należycie przygotowane i omówione przez nauczyciela ze studentami,

2. organizuje na zakończenie praktyki naradę opiekunów i praktykantów celem omówienia jej przebiegu,

3. na podstawie uwag i spostrzeżeń własnych i nauczycieli — opiekunów praktyki opracowuje sprawozdanie, które wraz z opinią przesyła w terminie 10 dni po zakończeniu praktyki do Rektoratu WSP uwzględniając w nim poziom rzeczowego i metodycznego przygotowania studentów do zawodu nauczycielskiego, stosunek do pracy i młodzieży, spostrzeżenia o sposobie prowadzenia lekcji i innych zajęć szkolnych oraz uwagi o przydatności studenta do zawodu nauczycielskiego.

Praktyką pedagogiczną ciągłą studentów WSP w zakresie wybranej specjalizacji opiekuje się nauczyciel, do którego przydzielono studentów na praktykę i do obowiązków którego należy:

1. opracowanie szczegółowego planu praktyki i podanie go do wiadomości studentom,

2. omawianie lekcji hospitowanych przez studentów,

3. kontrola i poprawianie konspektów lekcji przygotowywanych przez studentów oraz omawianie przebiegu lekcji,

4. zapoznanie z pracą wychowawcy klasowego i zaznajomienie z całością kształtem pracy nauczycielskiej w szkole,

5. opracowanie spostrzeżeń i opinii oraz wniosków o przebiegu praktyk przydzielonych studentów.

Stosunki między szkołami, gdzie odbywają się praktyki ciągłe a uczelnią układają się bardzo dobrze. Dyrektorów i nauczycieli-opiekunów, doceniając ich wielki wkład pracy z praktykantami, traktujemy jako współnauczycieli i współwychowawców naszej przyszłej młodej kadry nauczycielskiej.

Po powrocie z praktyki studenci składają dokładne sprawozdania z odbytej praktyki, oceniają samokrytycznie swoje lekcje, podają swoje spostrze-

* Wg Instrukcji WSP.

żenia odnośnie napotykaných trudności w procesie nauczania, składają konspekty lekcyjne do zbiorów Zakładu Metodyki. Konspekty te stanowią cenny materiał źródłowy do opracowywania różnych zagadnień metodycznych.

Od dwóch lat ponadto do zadań studentów w czasie praktyki należy gromadzenie pewnych spostrzeżeń takich jak: rejestracja błędów popełnianych przez uczniów z próbą wyjaśnienia ich przyczyn, opisy metod stosowanych przez nauczycieli przy wykorzystywaniu różnych pomocy naukowych.

W czasie praktyki opiekę nad studentami ze strony uczelni prowadzi wykładowca i asystent metodyki geografii. Biorą w niej udział także inni pracownicy katedr geografii, którzy w ten sposób włączają się w zagadnienia pedagogizacji nauczania w Wyższej Szkole Pedagogicznej.

С о д е р ж а н и е

Постоянная педагогическая практика студентов географии Высшей Педагогической Школы в Кракове

Высшая педагогическая школа, являясь профессиональным учебным заведением, готовит будущих учителей географии для школ различного типа. Профессиональная подготовка студентов производится посредством чтения лекций по географии, а также по вспомогательным дисциплинам и педагогическим наукам и связанной с ними системы упражнений.

Полученные знания студенты практически применяют при прохождении непрерывной шестинедельной педагогической практики. Её целью является ознакомление студентов с жизнью школы и со школьной средой как будущим местом их работы. Особенно важными являются знакомство с методами обучения и воспитания, применяемыми в разных школах, наблюдения на уроках, проводимых разными учителями, и использование педагогического опыта этих учителей, а также практическое применение полученных в процессе учёбы теоретических и методических знаний путём самостоятельного ведения уроков.

S u m m a r y

Systematic Pedagogical Practice of the Students of the Department of Geography the Cracow Higher Pedagogical School

The article is an account of methods and results of the practical training of the Higher Pedagogical School undergraduates. Experience has shown the unmistakable advantage of a continual touch of the H.P.S. with the primary and secondary schools for the promotion of the young teachers' qualification.